

Tilburg University

Samenwoners in de Successiewet

van Vijfeijken, I.J.F.A.

Published in:
Belastingbrief 21e eeuw

Publication date:
2008

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
van Vijfeijken, I. J. F. A. (2008). Samenwoners in de Successiewet. *Belastingbrief 21e eeuw*, 2008(7), 1-1.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Samenwoners in de Successiewet

In de Successiewet worden samenwoners op dezelfde manier belast als echtgenoten, indien aan enkele voorwaarden is voldaan. De regeling is uiterst ingewikkeld. Naast gehuwden/geregistreerde partner, kent de Successiewet vier categorieën van samenwoners.

1. De zgn. notariële samenwoners worden voor het successierecht als gehuwden behandeld als ze beschikken over een notarieel samenlevingscontract, gedurende een periode van zes maanden een gezamenlijke huishouding hebben gevoerd, allebei ouder dan 18 jaar zijn en geen verwanten in de rechte lijn zijn.
2. Deze notariële samenwoners worden voor het schenkingsrecht pas als gehuwden behandeld als de gezamenlijke huishouding twee jaar heeft geduurd. De wetgever was beducht voor misbruik als op schenkingen tussen samenwoners al na zes maanden samenwonen het echtgenotentarief van toepassing zou zijn.
3. De tweerelatie. Dit ziet op twee mensen die, na hun 22^e jaar, gedurende een periode van minimaal vijf jaar een gezamenlijke huishouding hebben gevoerd. Een notarieel samenlevingscontract wordt niet geëist. Met de invoering in 2002 van de notariële samenwoners zou deze 'tweerelatie' komen te vervallen, maar dat stuitte op weerstand van de Tweede Kamer. Veel mensen zouden al vele jaren samenwonen zonder notarieel samenlevingscontract en zij zouden dan plotseling als 'derden' worden beschouwd voor het schenkings- en successierecht. Om aan deze bezwaren tegemoet te komen is deze relatie gehandhaafd naast de notariële samenwoners.
4. De meerrelatie. Deze relatie ziet op meer dan twee mensen die, na hun 22^e jaar, gedurende een periode van minimaal vijf jaar een gezamenlijke huishouding hebben gevoerd. De meerrelatie is tegelijk met de tweerelatie in de wet opgenomen voor broers en zusters die op oudere leeftijd (nog steeds) een gezamenlijke huishouding voeren.

Als een ongehuwde erft van zijn partner, en hij onder één van de hiervoor genoemde categorieën kan worden gebracht, geldt voor hem de echtgenotenvrijstelling van € 523.667 en het tarief uit de eerste tabel (5% tot 27%). Voor de partners die geen notarieel samenlevingscontract hebben en die nog geen vijf jaar een gezamenlijke huishouding hebben gevoerd geldt het 'derdentarief' (41% tot 68%) en een ingroeivrijstelling. Na twee jaar gezamenlijke huishouding geldt een vrijstelling van ruim € 100.000. Deze groeit geleidelijk aan tot – na vijf jaar samenwonen – € 523.667. Voor de partners uit een meerrelatie wordt deze vrijstelling gehalveerd. Het regime voor samenwoners in de Successiewet is dus zeer ingewikkeld en de vraag is of al die verschillende eisen wel te rechtvaardigen zijn.

De wetgever heeft aan de echtgenoot een grote vrijstelling gegund omdat echtelieden over en weer een verzorgingsverplichting hebben. Die verzorgingsverplichting ligt ook ten grondslag aan de vrijstelling die bestaat voor kinderen jonger dan 23 jaar. Hoe jonger het kind, hoe groter de verzorgingsverplichting, dus hoe groter de vrijstelling. Kinderen vanaf 23 worden geacht zelf in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. Onlangs heeft de staatssecretaris tijdens een openbaar college aan de Universiteit van Tilburg zijn plannen voor een nieuwe Successiewet gelanceerd. Met het oog op deze vernieuwing heb ik onlangs in het WFR voorgesteld om de bestaande partnerbegrippen te schrappen en alleen het echtgenotenregime te gunnen aan

samenwoners die een wederzijdse zorgverplichting zijn aangegaan in een notarieel contract. Want juist die zorgverplichting rechtvaardigt de vrijstelling.

Voor notariële samenwoners geldt nu een samenwoontermijn van zes maanden. De wetgever beoogde daarmee aan te sluiten bij de inkomstenbelasting (maar zag daar voor het schenkingsrecht weer vanaf). Aansluiting bij de inkomstenbelasting is naar mijn mening echter niet nodig. Het partnerbegrip heeft daar een heel andere functie. Of iemand een gezamenlijke huishouding voert, beïnvloedt zijn draagkracht. Met de inkomsten en uitgaven van een partner wordt daarom voor de inkomstenbelasting rekening gehouden. In de Successiewet gaat het echter om het al dan niet bestaan van een verzorgingsverplichting. De feitelijke samenwoontermijn mag dus best langer zijn dan zes maanden. Bij voorkeur zou moeten worden gekozen voor één termijn voor zowel het schenkings- als het successierecht.

Het echtgenotenregime kan ook beperkt worden tot twee personen die samenwonen. Er is geen reden om samenwonende broers en zusters (de huidige meerrelatie) het echtgenotenregime te geven. Als we ervan uitgaan dat kinderen vanaf hun 23e levensjaar in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien en dus geen enkele vrijstelling krijgen, waarom zou dat dan wel voor broers en zusters moeten gelden? Het enkele feit dat ten tijde van het overlijden van één van hen een gezamenlijke huishouding wordt gevoerd is geen argument.

Prof. mr. Inge van Vijfeijken (hoogleraar belastingrecht aan de Universiteit van Tilburg. Als wetenschappelijk adviseur verbonden aan PricewaterhouseCoopers)